ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 7ης Ιουλίου 1994 *

Στην υπόθεση C-130/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Hof van beroep te Brussel προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Lamaire NV

και

Nationale Dienst voor Afzet van Land-en Tuinbouwprodukten (NDALTP),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, K. N. Κακούρη, F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn (εισηγητή) και J. L. Murray, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κυρία υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την Blanca Rodríguez Galindo και τον Ben Smulders, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Nationale Dienst voor Afzet van Land-en Tuinbouwprodukten, εκπροσωπούμενου από τον Frederic Steghers, δικηγόρο Βρυξελλών, και της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά τη συνεδρίαση της 24ης Μαρτίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Απριλίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 25ης Μαρτίου 1993, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Μαρτίου 1993, το Hof van beroep te Brussel υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Nationale Dienst voor Afzet van Land-en Tuinbouwprodukten (Εθνικός οργανισμός διαθέσεως γεωργικών και οπωροκηπευτικών προϊόντων, στο εξής: οργανισμός) και της

εταιρίας Lamaire (στο εξής: Lamaire), η οποία εκμεταλλεύεται επιχείρηση εμπορίας γεωμήλων στο Βέλγιο, ως προς τη νομιμότητα μιας υποχρεωτικής εισφοράς υπέρ του οργανισμού που επιβάλλεται επί των εξαγωγών γεωμήλων.

3 Ο οργανισμός, ο οποίος δημιουργήθηκε με τον βελγικό νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1938 (*Moniteur belge* της 26. 1. 1939), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 11ης Απριλίου 1983 ((*Moniteur belge* της 24. 9. 1983), έχει ως σκοπό να προωθήσει την ανάπτυξη των εσωτερικών και εξωτερικών αγορών των γεωργικών και οπωροκηπευτικών προϊόντων, καθώς και των προϊόντων αλιείας.

4 Ο εν λόγω νόμος ορίζει, στο άρθρο 4, στοιχείο c), ότι ο οργανισμός μπορεί να «επιβάλει υποχρεωτική εισφορά ανά προϊόν ή κατηγορία προϊόντων (...) που βαρύνει τα φυσικά και νομικά πρόσωπα τα οποία παράγουν, κατεργάζονται, μεταφέρουν, πωλούν ή εμπορεύονται γεωργικά και οπωροκηπευτικά προϊόντα ή προϊόντα αλιείας».

5 Οι υποχρεωτικές αυτές εισφορές καθορίστηκαν με βασιλικό διάταγμα της 15ης Μαΐου 1986 (*Moniteur belge* της 19. 9. 1986), όπως τροποποιήθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 14ης Ιουλίου 1987 (*Moniteur belge* της 29. 7. 1987), του οποίου το άρθρο 4 έχει ως εξής:

«Οι ετήσιες υποχρεωτικές εισφορές που προορίζονται για την προώθηση των προϊόντων του συμβουλευτικού τμήματος "Προϊόντα μεγάλων καλλιεργειών" καθορίζονται ως εξής για τα γεώμηλα:

1. σταθερή εισφορά πέντε χιλιάδων φράγκων για τις εγκεκριμένες επιχειρήσεις διαλογής και συσκευασίας, τις επιχειρήσεις ξεφλουδίσματος, τους χονδρεμπόρους γεωμήλων και τους μεσίτες και παραγγελιοδόχους·

2. σταθερή εισφορά πέντε χιλιάδων φράγκων για τους εισαγωγείς γεωμήλων προς κατανάλωση·

3. σταθερή εισφορά είκοσι πέντε χιλιάδων φράγκων στους εισαγωγείς πρωίμων γεωμήλων·

4. εισφορά δύο φράγκων ανά εκατό χιλιόγραμμα εξαγομένων γεωμήλων.

Οι υπ' αριθ. 1, 2 και 3 καθοριζόμενες εισφορές δεν είναι σωρευτικές· λαμβάνεται υπόψη μόνον η υψηλότερη εισφορά.»

6 Από τον φάκελο προκύπτει ότι οι δραστηριότητες της Lamaire έχουν σε σημαντικό βαθμό εξαγωγικό προσανατολισμό. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτών, η Lamaire κατέβαλε για τα έτη 1986 και 1987 την εισφορά επί των εξαγωγών γεωμήλων που προβλέπει το άρθρο 4, σημείο 4, του βασιλικού διατάγματος της 15ης Μαΐου 1986, αλλά αρνήθηκε να καταβάλει την εισφορά για το έτος 1988.

7 Στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου των Βρυξελλών, η Lamaire υποστήριξε ότι βασίμως απαιτούσε την επιστροφή των εισφορών που κατέβαλε στον Οργανισμό για τα έτη 1986 και 1987 και ότι δεν υπείχε υποχρέωση καταβολής της εισφοράς που απαιτούσε ο Οργανισμός για το έτος 1988, δεδομένου ότι οι εν λόγω καταβληθείσες ή προς καταβολή εισφορές βασίζονταν στο άρθρο 4, σημείο 4, του βασιλικού διατάγματος του 1986, το οποίο είναι ασυμβίβαστο προς τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης ΕΟΚ.

8 Με απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 1991, το Πρωτοδικείο Βρυξελλών απέρριψε το αίτημα επιστροφής των εισφορών για τα έτη 1986 και 1987 και έκρινε βάσιμο το ανταγωγικό αίτημα του οργανισμού περί καταβολής της εισφοράς για το έτος 1988.

9 Το Εφετείο είχε αμφιβολίες ως προς το συμβιβαστό των αναφερομένων κριτηρίων επιβολής της εισφοράς που θεσπίζεται με τα προαναφερθέντα βασιλικά διατάγματα προς τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης, ως προς τα οποία, εξάλλου, έκρινε ότι έχουν άμεσο αποτέλεσμα. Υπό τις συνθήκες αυτές, το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και ζήτησε από το Δικαστήριο να αποφανθεί προδικαστικώς επί του εξής ερωτήματος:

«Αναφέρονται οι λέξεις εισαγωγικοί και εξαγωγικοί δασμοί και/ή επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος και στην εισφορά 2 βελγικών φράγκων ανά 100 κιλά εξαγομένων γεωμήλων που επιβάλλεται στους εξαγωγείς γεωμήλων δυνάμει του βασιλικού διατάγματος της 15ης Μαΐου 1986, όπως τροποποιήθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 14ης Ιουλίου 1987, ειδικότερα του άρθρου 4 του τελευταίου αυτού διατάγματος, περί της υποχρεωτικής εισφοράς που προορίζεται για την προώθηση διαθέσεως γεωργικών προϊόντων (*Moniteur belge* της 19. 7. 1986 και 29. 7. 1987) από τον εθνικό οργανισμό διαθέσεως γεωργικών και οπωροκηπευτικών προϊόντων;»

10 Προκαταρκτικώς, παρατηρείται ότι, μολονότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφαίνεται, στο πλαίσιο διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης, επί του συμβιβαστού των διατάξεων εσωτερικού δικαίου προς τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, ωστόσο, αυτό είναι αρμόδιο να παρέχει στο εθνικό δικαστήριο όλα τα στοιχεία ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που επιτρέπουν στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν οι διατάξεις αυτές συμβιβάζονται προς την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

11 Με το υποβληθέν ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ζητεί ουσιαστικά να πληροφορηθεί αν τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης εμποδίζουν μια εθνική νομοθεσία να επιβάλει υποχρεωτική εισφορά — όπως είναι η εισφορά 2 βελγικών φράγκων (BFR) ανά εκατό χιλιόγραμμα εξαγομένων γεωμήλων, που προβλέπει το άρθρο 4, σημείο 4, του βασιλικού διατάγματος της 15ης Μαΐου 1986, όπως τροποποιήθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 14ης Ιουλίου 1987 — στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων προς άλλα κράτη μέλη.

12 Το άρθρο 9 της Συνθήκης προβλέπει την απαγόρευση των καθαυτό εισαγωγικών και εξαγωγικών δασμών και των φορολογικών επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών.

13 Όπως επανειλημμένως έκρινε το Δικαστήριο (βλ. αποφάσεις της 1ης Ιουλίου 1969, 2/69 και 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 59· της 25ης Ιανουαρίου 1977, 46/76, Bauhuis, Συλλογή τόμος 1977, σ. 1· της 31ης Μαΐου 1979, 132/78, Denkavit, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 985· της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 18/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1988, σ. 5427, και της 30ής Μαΐου 1989, 340/87, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1989, σ. 1483), συνιστά επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος προς εισαγωγικό και εξαγωγικό δασμό κάθε χρηματική επιβάρυνση, έστω και μηδαμινή, που επιβάλλεται μονομερώς, ανεξαρτήτως της ονομασίας της και της τεχνικής της, και που πλήττει τα εγχώρια ή αλλοδαπά προϊόντα επειδή διέρχονται τα σύνορα.

14 Κατά την ίδια νομολογία, πάντως, γίνεται δεκτό ότι μια τέτοια επιβάρυνση που πλήττει τα εμπορεύματα επειδή διέρχονται τα σύνορα εκφεύγει από τον χαρακτηρισμό της επιβαρύνσεως ισοδυνάμου αποτελέσματος που απαγορεύεται από τη Συνθήκη όταν η επιβάρυνση αυτή υπάγεται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών τελών και επιβάλλεται συστηματικά, με τα ίδια κριτήρια, στα εγχώρια προϊόντα και στα εισαγόμενα ή εξαγόμενα προϊόντα, όταν συνιστά το αντίτιμο συγκεκριμένης υπηρεσίας, που παρέχεται πραγματικά και ατομικά στον επιχειρηματία, ποσού αναλόγου προς την εν λόγω υπηρεσία ή ακόμη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, όταν επιβάλλεται λόγω ελέγχων που πραγματοποιούνται προς εκπλήρωση υποχρεώσεων επιβαλλομένων από την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

15 Τέλος, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης έχουν αποκλειστικά ως αντικείμενο την απαγόρευση κάθε επιβαρύνσεως ισοδυνάμου αποτελέσματος προς δασμούς που πλήττει τις συναλλαγές «μεταξύ των κρατών μελών», ώστε οι διατάξεις αυτές δεν αφορούν τις εισαγωγές ή εξαγωγές προϊόντων καταγωγής ή με προορισμό τις τρίτες χώρες (βλ. απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 1978, 148/77, Hansen και Balle, Συλλογή τόμος 1978, σ. 563, σκέψη 22).

16 Στην προκειμένη περίπτωση, πρώτον, δεν αμφισβητείται ότι η επίδικη εισφορά συνιστά χρηματική επιβάρυνση επιβαλλόμενη μονομερώς από κράτος μέλος και πλήττουσα συγκεκριμένο προϊόν επειδή αυτό διέρχεται τα σύνορα.

17 Συναφώς, προέχει να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός ότι η υποχρεωτική εισφορά, η οποία επιβάλλεται λόγω της εισαγωγής ή της εξαγωγής ενός προϊόντος, εισπράττεται όχι υπέρ του δημοσίου αλλά ενός δημοσίου οργανισμού, δεν θίγει τον χαρακτηρισμό της εν λόγω εισφοράς ως επιβαρύνσεως ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά την έννοια των άρθρων 9 και 12 της Συνθήκης (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, σκέψη 18).

18 Δεύτερον, η επίδικη εισφορά δεν εμπίπτει σε καμιά από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται από τη νομολογία που αναφέρεται στη σκέψη 14 της παρούσας αποφάσεως.

19 Καταρχάς, η επίδικη εισφορά δεν επιβάλλεται λόγω ελέγχων που πραγματοποιούνται προς εκπλήρωση υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από κοινοτικές διατάξεις. Εν συνεχεία, η προαναφερόμενη εισφορά πλήττει αποκλειστικά τις εξαγωγές του προϊόντος για το οποίο γίνεται λόγος και δεν περιλαμβάνεται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών εισφορών, επιβαλλομένων συστηματικά, σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια, ανεξάρτητα από την καταγωγή, την προέλευση ή τον προορισμό των πληττομένων προϊόντων. Τέλος, από τον φάκελο προκύπτει ότι η επίδικη εισφορά προορίζεται για τη χρηματοδότηση, γενικά, της δραστηριότητας εξευρέσεως αγορών που ασκεί ο οργανισμός. Επομένως, η επίδικη εισφορά δεν συνιστά το αντίτιμο ενός πλεονεκτήματος, ειδικού ή εξατομικευμένου, που παρέχεται στον επιχειρηματία, ποσού αναλόγου προς την εν λόγω υπηρεσία.

20 Επομένως, υποχρεωτική εισφορά που πλήττει τις εξαγωγές γεωμήλων, όπως αυτή που επιβάλλεται υπέρ του οργανισμού κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4,

σημείο 4, του βασιλικού διατάγματος της 15ης Μαΐου 1986, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να θεωρηθεί ως επιβάρυνση ισοδυνάμου αποτελέσματος προς εξαγωγικό δασμό η οποία, ως εκ της φύσεώς της, απαγορεύεται από τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης.

21 Στην προκειμένη περίπτωση, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει σε ποιο μέτρο οι εξαγωγικές δραστηριότητες που πραγματοποίησε η εταιρία Lamaire είχαν ως προορισμό άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες. Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι μόνο στην τελευταία αυτή περίπτωση ήταν δυνατό οι εξαγωγές να υπόκεινται στην καταβολή της εν λόγω εισφοράς.

22 Επομένως, στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης εμποδίζουν εθνική νομοθεσία να επιβάλλει υποχρεωτική εισφορά στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων προς άλλα κράτη μέλη όταν η εν λόγω εισφορά δεν επιβάλλεται λόγω ελέγχων που πραγματοποιούνται προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από κοινοτικές διατάξεις, πλήττει αποκλειστικά τις εξαγωγές των εμπλεκομένων προϊόντων και δεν περιλαμβάνεται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών εισφορών, οι οποίες επιβάλλονται συστηματικά, σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια, ανεξάρτητα από την καταγωγή, την προέλευση ή τον προορισμό των πληττομένων προϊόντων και, τέλος, δεν συνιστά το αντίτιμο ενός πλεονεκτήματος, ειδικού ή εξατομικευμένου, που παρέχεται στον επιχειρηματία, ποσού αναλόγου προς την εν λόγω υπηρεσία.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το Hof van beroep te Brussel, με απόφαση της 25ης Μαρτίου 1993, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 9 και 12 της Συνθήκης εμποδίζουν εθνική νομοθεσία να επιβάλλει υποχρεωτική εισφορά στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων προς άλλα κράτη μέλη όταν η εν λόγω εισφορά δεν επιβάλλεται λόγω ελέγχων που πραγματοποιούνται προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων οι οποίες απορρέουν από κοινοτικές διατάξεις, πλήττει αποκλειστικά τις εξαγωγές των εμπλεκομένων προϊόντων και δεν περιλαμβάνεται σε ένα γενικό σύστημα εσωτερικών εισφορών, οι οποίες επιβάλλονται συστηματικά, σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια, ανεξάρτητα από την καταγωγή, την προέλευση ή τον προορισμό των πληττομένων προϊόντων και, τέλος, δεν συνιστά το αντίτιμο ενός πλεονεκτήματος, ειδικού ή εξατομικευμένου, που παρέχεται στον επιχειρηματία, ποσού αναλόγου προς την εν λόγω υπηρεσία.

Mancini Κακούρης Schockweiler

Kapteyn Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Ιουλίου 1994.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass G. F. Mancini